

ABONAMENTUL:
PE AN 3 COR. 20 FIL.
„ 1/2 „ 1 „ 60 „
„ 1/4 „ — 90 „

IN STREINĂTATE:
PE AN 6 FRANCI.
„ 1/2 „ 3 „
— 0 —

Numeri singuratici se vënd
în Cluj cu 5 fileri, într'alte
locuri cu 6 fileri.

Răvașul

INSERTIUNILE
se plătesc după mări-
mea locului ce ocupă;
fiecare cm. □ costă o-
dată 10 fil., de 2 ori
8 fil., de 3 și mai multe
ori 6 fileri.

ADRESA:
„RĂVAȘUL“
CLUJ, — KOLOZSVÁR
n. JÓKAI-UTCA 6.

Redactor resp.: Dr. IULIU FLORIAN

Apare în fiecare Sâmbătă

Proprietar-editor: Dr. E. DĂIANU

Cu 1 Martie începe nou abonament

la

„Răvașul“ Pe 1/4 de an costă 90 fil.
„ 1/2 „ „ „ 160 „
„ 1 „ „ „ 320 „

Restanțierii se binevoiască a-și achita datoria.

Legătura sufletească.

Cum se vorbim cu poporul? Cei ce-și îndreaptă glasul și vorba către poporul de jos, trebuie să glăsuiască la fel cu el; și încă mai mult; trebuie se gândească și să simțească în acelaș chip cu cei a căror minte vreau să o ascută și a căror vrere vreau să o înalțe prin pilda și povața lor.

Colo jos, își viermuie traiul un neam înrudit cu domnii de sus prin sânge și prin suflet; și domnii noștri, dacă vreau să întindă mână de ajutorare poporului-frate de jos, atunci ieie-și osteneală și cunoască firea, sufletul și graiul celor pe cari vreau să-i îndrepte spre bine. Pentru-ca să poată săvârși ispravă bună, și pentru-ca să-mînța svîrlită de ei să prindă colț, c trebuință de o cunoaștere temeinică și pătrunzătoare a neamului de jos.

În silințele ce le punem pentru deșeptarea poporului, nu trebuie să nu ținem samă de limba lui. Când îi grăim în graiu viu ori când ne îndreptăm cu scrisul către el, trebuie să ne prindem gândirea în vorbe românești. Graiul să ne fie neted, curgător și neaș, cum e felul de grăire al celor ce alcătuiesc miezul neamului nostru.

Îmbunătățirea în felul de a scrie, se vedește totuși zi de zi. De dincolo, dela frații de peste graniță, de o bucată de vreme ni-se grăiește în o limbă,

cum nu ni-e dat să auzim, decât numai din rostul grăitor de vremuri bune al cronnicarilor bătrâni, ori din graiul dulce și legănat al povestitorilor noștri dela sate. Îndrumătorii spre bine și mergere înainte încep, cu mână harnică și iscusită, să desgroape din întuneric comorile dragi și singure viețuitoare deapururi ale neamului nostru: limba și firea noastră, așa cum ni le-au lăsat ca moștenire strămoșii. — La noi de din coace pământul e prielnic și inimile sunt primitoare pentru încercările bune și mult făgăduitoare ale celor de dincolo, cari în dragostea lor de muncă și de înaintare nu-și uită nici de noi.

Temeiul nouelor aventuri așa trebuie alcătuit, încât să ne închege pe toți, fără deschilinire de treaptă și de avere, în un întreg așa de strâns și de bine încopciat, încât să nu-l poată des-trăma nici o putere de pe lume.

Limba, scrisă și grăită, e cea mai puternică copcie a acestei închiegări. Chieșășia viețuirii noastre ca neam îndelungat în zile, ne-o dă poporul de jos, cu iscusința lui trează la lucruri și cu dragostea de glia și de așezămintele ce le are. Dascăli ai acestui norod ne-întocmit și nevêrstnic încă la minte suntem noi, cărturarii. Dela vrednicia și dela hârnicia noastră atîrnă soarta bună sau rea ce ni-e rënduită.

Casa vicarială și biserica română gr.-cat. din Sighetul Maramureșului.

lată cuvântul, pentru care e lipsă arzătoare, de a ne întocmi cât mai în grabă scrisul și graiul după limba vie, pe care o grăiesc și-au grăit-o întotdeauna milioanele neamului nostru. — Limba, ce trebuie s'o scriem, o putem învăța dela popor, și numai dela popor, dela acest bun și sirguitor ucenic în școală, dar mare și neîntrecut mă-estru în ale limbei.

Crestături.

— **Socialiștii din Ungaria lucră.** În 27 Febr. au ținut în țară 150 de adunări populare, în cari s'a vorbit, că trebuie întrodus votul universal, adică fiecare om majoran să aibă drept de vot la alegerile de deputați: Au luat hotărâri, că dacă dorința asta un va fi luată în conziderare, muncitorii din țara întreagă se vor pune în grevă. — După cum se vede, socialiștii se organizează din ce în ce. Acum au și doi deputați în dietă. Preoții și înțevătorii noștri să fie cu deosebită grije, ca să nu poată prinde rădăcini în poporul nostru ideile socialiste. Dorința de a avea toți drept de alegere e bună, — dar afară de aceasta, nici o învățătură a lor nu e bună.

FOIȚA RĂVAȘULUI

Ioan Artemie Anderco.

(Continuare).

Timp de cinci ani, cât a fost student la universitate, Anderco se interesa de tot ce e bun și frumos, de tot ce-i putea fi folositor pentru cultivarea sa în senzul, ce își propusese, de a fi un membru activ și recunoscător națiunii sale. El face călătorii prin Italia, cercetând aproape toate orașele mai însemnate și în orașe toate monumentele de artă, galeriile de tablouri, bibliotecile, în cari putea găsi ceva de profitat pentru cultivarea sa și pentru Româнизм. În deosebi el cercetează Roma și mai târziu se înscrie ca student la facultatea de medicină a capitalei eterne, îmbogățindu-și sufletul cu toate comorile acelea de idei și sentimente, pe cari Roma le inspiră tuturor, color ce o înțeleg, mai ales însă Românilor. Afară de Italia el face călătorii în Franța, în deosebi la Paris, unde petrece timp mai îndelungat. Apoi în România, în deosebi în București, și în alte orașe ale țării. Toate aceste călătorii și toate impresiile câștigate dela oameni și dela lucruri, din natură

și din artă, din cărți și din inima sa, toate le descrie și le înregistrează în «Ziarul» său. Acestea sunt scrierile lui Artemie Anderco, scrieri, în cari se oglindează și viața lui scurtă și personalitatea lui întregă.

lată pe scurt o schițare a acestor scrieri, volum de volum:

1. Primul volum, în format 16 cuprinzând vre-o 200 de pagini, scrise ungurește, e intitulat «Naplóm» — 1867-1868. — E provăzută cu portretul lui din 8 Februarie 1869. Se începe cu însemnări din Cluj, scrise cu creonul. Cuprinde apoi descrierea impresiilor câtor-va zile petrecute în munții Marmăției, din 15 Iulie — 23 Iulie 1867; — apoi descrierea alor șase zile petrecute în Bedeu (tot Maramureș) începând din 25 Februarie 1868, — apoi descrierea mai multor excursiuni prin felurite alte sate ale patriei sale restrînse, — între aceste și petrecerea dînsului, pentru cură în lood la scaldă numită «Păcura», din 22 Aprilie — 18 Maiu 1868. Tot asemenea înseamnă, cum și-a petrecut feriile de vară în 1868, precum și vacanțele de Crăciun și de Paști, cuprinzând descrierea tuturor călătoriilor făcute în diferitele părți ale Marmăției pe la rudeni, înzestrând aceste excursiuni studentești și cu trei

mape lucrate de mîna lui destul de interesant și de detailat. Ori cât de naive sunt multe părți din aceste pagini ale primului ziar, ele cuprind și părți frumoase, cari tradează pe scriitorul de mai târziu.

2. Volumul al doilea, format 8° cu 185 pag. e intitulat: «Visszaemlékezés» și e scris cu condeiu într'un stil frumos literar unguresc, la 1871 în Borșa. Cuprinde așa zicând autobiografia lui Anderco până la anul acesta. Volumul e împodobit cu tabloul conscolarilor săi din clasa VIII. pe cari îi enumără pe toți caracterizând pe fiecare în câte-va șire. O scriere, care ar merita să se tipărească și ungurește în vre-un jurnal și pe care am de gând s'o traduc întreagă în românește, cuprinzând interesante date asupra stărilor din Maramureș

3. «Ziarul lui Artemie Anderco Homorodeanul, student în anul I. de medicină. 1872. Turin». — Acesta e titlul primului volum de memorii cu care începe a scrie românește. Cuprinde 256 pagini 8° mare și e împodobit cu portretul din 14 Februarie 1872. Compactat frumos, ca și celelalte, ziarul e provăzută și cu indice din care amintesc numai câți-va titli, pentru a se vedea cam ce cuprinde:

Ei nu vreau să știu de religie, de D-zeu, de suflet, — pentru ei singur numai viața animalică există. Nici religie, nici biserică, nici familie nu mai voiesc ei să fie și e știut, că afară de acestea nu-i nimic pe lume, ce se ne procure mulțămire și fericire. Dacă nimicim acestea, alungăm puterea de viață din oameni. — Să nu uităm nici odată cuvintele poetului:

Credință 'n zilele de-apoi
E singura țarie 'n noi.

RĂVAȘUL CLUJULUI

— **Serata Reuniunii Femeilor »S. Maria«,** pe cât de bine a isbutit în privința morală, pe atât de bine a reușit și în privința materială. Din raportul comitetului arangeator scoatem în privința aceasta următoarele date. Venitele au fost coroane 652'62 fileri. Spesele: cor. 294'64. Rămâne venit curat: **357 cor. 98 fil.** În deosebi s'a încassat seara la cassă 452 cor. 20; și anume din taxe de intrare 276'20 fil., ear peste taxe 176 coroane dela următorii p. t. Domni și Doamne: Fam. Teodor F. Negruțiu (Cluj—Mănăstur), 3 c., Dr. Victor Poruțiu 7 c., Vasile Ranta Buticescu 10 c., Fam. Drăgan (Nădășel), 2 c., Dna Hermina Moldovan 4 c., Nic. Căciulă 2 c., Anton Mandeal 1 c., Vasile Hossu, jude la tablă 10 c., Augustin Giurgiu 6 c., Vasile Podoabă 12 c., Ana Pop n. Leményi 4 c., Susana Truția 2 c., Anna Motta 14 c., Terezia Baldi 6 c., Dr. Aurel Anca 4 c., Dna Codarcea (Aghireș), 2 c., Dr. Stefan Morar 4 c., Dna Elisa Isac 12 c., Dr. Ioan Vajda 17 c., Nic. Tincu, preot în Giroit 7 c., Petru Rusu 2 c., Lazar Odón 2 c., Dna Cornelia Pop (Morlaca) 16 c., Ioan Moldovan 2 c., Vasile Toșa 1 c., Dr. Simion Tămaș (Hida), 17 c., Dna Elena Onciu (Iclodul-mare) 7 c.

Ear oferte marinimoase au intrat dela următorii generoși:

Dr. Vasile Hossu, Episcopul Lugojului 10 c., Dr. Amos Frâncu 10 c., Dr. Alex. Mocsonyi 10 c., Nic. Pop (Gilău) 5 c., Rosalia Pop n. Baldi (Gilău) 4 c., Michail Pop, preot (Băbuț) 5 c., Dr. Livius Cigărean (Oravița) 5 c., Ioan Boer, preot (Lechința) 10 c., Vasile Pop, cassar Cluj 5 c., Căpitan N. Chintăuan (Brașov) 10 c., Dr. Iosif Gall (Lucareți) 20 c., Ioan Butean, dep. (Beiuș), 20 c., Gavrilă Pop, canonic (Blaj) 5 c., Ștefan Pop, canonic (Blaj) 5 c., Gavrilă Pop, preot (Feleac) 5 c., Petru P. Barițiu 5 c., Dr. E. Dăianu 12 c. 42 fil., Dna Sidonia Docan (Bêrlad) 20 lei, Ioan Butnar, proprietar (Boj) 4 c., dl Simon Pop, avocat (Năsăud) 10 c., N. N. 20 cor. În total **200'42 cor.**

Toate inimile generoase cari astfel au sprijinit prima serată a reuniunii pe lângă mulțumirea ei ferbinte afe mulțumire și în aceea, că faptic au încurajat tineră reuniune în urmărirea frumosului seu scop de a pregăti calea spre realizare a marelui idei, ce ne încălzește inima, idea unei biserici române mari și mărețe aici în Cluj. Acești mulțumitori primească-o și prea stimatele D-șoare și Domni, cari și-au dat concursul binevoitor la partea musicală a seratei, în special D-șoarele: Elena și Alesandrina Hossu, Virginia Podoabă și domni tineri universitari, cari au constituit corul și orchestra tinerimei.

— **La Reuniunea femeilor »S. Maria«** următoarele Preastimate Doamne și-au mai plătit taxa de membre:

Dna Elena Onciu (Iclodul-mare) membr. fondat. 20 coroane. Dna Otilia S. Pop, membr. pe viață 10 cor. Dna Olivia Telia membr. pe viață 10 cor. Dna Paulina Popovici membr. pe viață 10 cor. Dna Elena Mandeal membr. pe viață 10 cor. D-șoara Florica Pop membr. pe viață 10 cor.

— **Concertul Kneisel—Stefănescu.** Colaboratorul nostru musical, deși prea târziu pentru numărul trecut, ne-a trimis un raport, din care pentru aprețierile de specialist ce cuprinde, dăm următoarele:

Di Kneisel, care este cunoscut în întreaga Europa, este un artist desevirșit, un artist cum rar se aud în zilele noastre. În ce privește tehnica mai cu seamă, ar fi greu să-i afli rivali. — Fiorituri, piccatti, staccatti, flageolette duble, trilluri, te orbesc cu strălucirea lor. Vioara în mâinile d-sale da sunete uimitoare, ca flautul uneori, ca ciripitul paserilor, ca adierea vântului altădată. Tonuri de-o dulceață și fineță ideală, te transportă în sfere mai înalte. Dar nu este nuanță, care-i superbul Stradivari să se împotrivescă, — instrumentul ride, plânge, se tinguie, triumfează rind pe rind sub degetele măestre. Programul bogat a cuprins perlele literaturii de vioară, Tartini, Bach, Paganini, Wieniawsky, Beethoven, Ernst, Bazzini, Sarasate, Brahms, figurau în el cu cele mai celebre compozițiuni.

Din toate am admirat mai mult: Sonata de Tartini numită »Trillul Dracului« cu greutate și efecte în adevăr diabolice. Lanțurile de duble trilluri au stîrnit furtuni de aplauze. »Concertul« de Beethoven, în care pe lângă profunzimea concepțiunii și originalitatea stilului de predare, ne-a încântat lărgimea și rotunzimea tonului în Larghetto, și splendidele cadente, în cari credeai a auzi orchestra întreagă. Celebra »Arie« de Bach în bogăția-i poliphonă, putea foarte bine să fie lipsită de acompaniamentul de pian. »Fantasia« de Wieniawsky, »La Ronde des Lutius« de Bazzini, »Zigeunerweisen« de Sarasate, »Havanesa« de Saint-Saëns au fost tot atâtea capo d'opere de predare. »Repülj fecském« de Reményi și »Airs hongrois« de Ernst, care încărcată de greutate exorbitante foarte rar se vede pe programul și a celor mai mari violiniști, au estasiat asistența, și în deosebi publicul maghiar, rechemând de repetite ori pe profesorul cu »éljen«-uri. Mai presus de toate însă au stat cele două bucăți de Pagagini »Aria de Moise« executată pe o singură coardă, și »Dansul vrăjitoarelor«. Aceasta din urmă mai ales cu diferitele variațiuni, piccatti cu mâna stângă, duble flageolette, etc. cântată aici și de celebrul Tompson și de tinerul Kubelik au pus tot auditorul în uimire. În piesele de compoziția D-Sale l'am admirat pe prof. K. ca pe un autor original și cu mult talent. Pe noi Românii ne-a emoționat mai ales »Rapsodia română« în care a adunat un frumos mănunchiu de melodii naționale. E de prisos să adaugem, că Românii au erupt în strigăte de »trăiească«, și că peste tot distinsul măestru a fost după fiecare piesă rechemat și sărbătorit de tot publicul.

Intre punctele profesorului ne-a cântat Dl N. Ștefănescu tinerul tenor lyric părți alese din

operele Faust, Marta, Favorita, Rigoletto. D-Sa posedă o voce nu prea puternică, dar limpede și dulce. A plăcut cu deosebire Cavatina din Faust. După fie-care punct a fost rechemat și aplaudat.

Acompaniamentul l'a avut distinsul capelmaistrul dela teatru dl Stefanides și a fost escelent.

Răboiul din Asia.

Lupta hotărîtoare.

Toate semnele arată, că lupta începută acum pe câmpiile Mandjoriei, va hotărî soarta răboiului. Rușii pierd în continuu și se retrag. — În 23 Februarie Japonezii au atacat pe Ruși la Tsinhotsön. La miezul nopții Japonezii au atacat violent pe Ruși, dar aceștia s'au împotrivit cu tărie. În 24 Februarie dimineața Japonezii și-au reînnoit atacul și cătră sară Tsinhotsönul a căzut în mâinile Japonezilor împreună cu mult material de răboiu. După lupta aceasta Japonezii au atacat încă trei pozițiuni rusești însemnate și le-a cucerit. — Linia de luptă a Rușilor e aproape nimicită. Japonezii se silesc să nimicească legătura dintre diferitele corpuri de armată rusești. Situația Rușilor e foarte critică. Partea dreaptă a armatei rusești a început a se retrage în 1 Martie, ne mai putând rezista inamicului, care se aruncă cu furie nebună. Lângă riul Hunho Japonezii au nimicit linia de apărare a Rușilor și i-a împrăștiat. — Un deposit rusesc de vestimente a ajuns în mâinile Japonezilor. — În 2 Martie Japonezii au ocupat întăriturile rusești dela Apa-tai. — Generalul Kuropatkin a trimis Țarului în 2 și 3 Martie 2 telegrame, în care spune, că i-a succes să respingă mai multe atacuri. Pierderile în aceste zile au fost de tot mari în amândouă părțile.

Retragerea Rușilor.

În urma marilor lupte Rușii s'au tot retras spre Mukden unde au întăriturile însemnate. Acum Japonezii spre Mukden își îndreaptă toate operațiunile. Mareșalul japonez Ojama s'a și îndreptat cu toată puterea contra Mukdenului și se vestește, că Rușii au luat toate măsurile, ca să poată părăsi și aceasta poziție, ba se zice, că o parte a armatei rusești s'a și retras.

Glas din popor.

Tocmai pe când ne îngrijim, cum să se scrie și să se vorbească poporului în limba lui, ne vine un glas din sinul poporului, care cere același lucru. Și glasul acesta răsuna tocmai din Maramureș, colț de țară pe care ne silim să-l facem cunoscut și să nu-l lăsăm osândit uitării din partea noastră. Publicăm și în acest număr chipuri din Maramureș, și vom mai publica, pentru a arăta fraților Români din țară, că sunt niște frați pe care pare că i-am uitat, deși ei vrednici sunt de toată grijea și dragostea noastră.

Deodată cu articolul nostru »Limba poporului« a publicat »Gazeta« din Șimleu o scrisoare din Maramureș, care am dori să o cetească toți cei ce se țin Români culti, mai ales însă, cercurile cărmuitoare ale bisericii noastre unite cu Roma, și preoții nostri gr.-catolici.

Cătră tine, geniul limbei. — Istoria lunii Ianuarie. — Carnevalul. — A murit Rivoli. — Excursiune științifică — Ultima lecțiune din limba română. — Instrucțiunea noastră. (Ideile autorului asupra instrucțiunii din gimnasia, critică, care și astăzi își are valoarea). — »Doruri și speranțe«. (O carte alui Drăgescu). — Pistoia. — Turnul lui Catilina. — Dante. — Evreii. — Florența. — Despărțirea de Drăgescu. — Studiile mele. — În Decembrie. — Ultima zi a anului.

În scrierile acestea se resimte foarte mult influența limbei italiene. Invățând deodată și românește și italienește, autorul de multe ori e prea influențat de limba italiană, ceea-ce e explicabil dar cam supărător. Ideile lui sunt însă atât de originale și expunerea atât de vie, încât cetitorul trece ușor peste aceste italianisme și simte o plăcere cetind.

4. »Ziarul« pe anul 1873. Cuprinde mai ales călătoriile prin România. Fiind scris cu cruză și în grabă mare, e greu de cetit, mai cu samă că nu e nici purizat, nici compactat.

5. »M o z a i c l i t e r a«, 1871—1873, astfel se întitulează volumul al 5-lea compactat, tot așa de mare ca și cel de sub nr. 3. E un adevărat mozaic, cuprinzând tot felul de notițe, excerpte și studii. La început are un dicționar de cuvinte străine și cuvinte populare. Se vede, că

datează, de când studia limba română și italiană. Iși înseamnă apoi pe paginile următoare, fraze din povești populare și din tot felul de scrieri celebre clasice și moderne, străine și românești. Pe câteva pagini însă material folcloric din Maramureș și provincialisme din Maramureș. În »abecedarul femeilor« găsim îșirate în ordine alfabetică toate epitele plăcute și neplăcute, galante și negalante ce se dau, ori s'au dat femeilor. În »absurdități lingvistice« notează frazele acelea în adevăr urte, pe cari mulți din inteligenții noștri le mai întrebunțează și astăzi gândind unguște și traducând servil românește. Urmează apoi o serie lungă de excerpte, cari dovedesc despre bogăția lecturei sale, din Virgil, Horațiu, Mazzini, Mantegaza, Dante, Ossian, Odobescu, Bolintinean etc. În cea mai curioasă amestecare vin aci citate din articole de ziare și din opere seculare, indicând pretutindenea izvorul. Astfel se întilnesc unul după altul în ordine caprițioasă: Omer și Moise, Drăgescu și Irimie Profetul, Mihaiu Cirlea, Dante, Iosif Vulcan, Slavici, Mazzini, Bolintinean, și Ciro Spontoni. Cartea lui Ciro Spontoni tipărită în Veneția la 1658 a căutat-o în biblioteca națională din Florența și notează din ea toate pasagiile, ce ne interesează. Tot asemenea se vede, că a studiat și cartea lui Sempliciano Bizozeri: »Notitia particolare

di Regno d'Ungheria, Croatia e Principato di Transilvania«. În sfârșit »Mosaicul literar« se încheie cu un dicționar etimologic medical, ceea-ce unui medicinist îi șade foarte bine.

6. Tot din 1872 are un volum micuț de note istorice »cercetări asupra originii Românilor«, »Studii asupra Românilor împrăștiati« apoi notițe foarte feliurite, printre cari mai cu samă un catastich de cărți interesante lingvistice și istorice în diferite limbi, pe cari sau le-a cetit, ceea-ce ar fi prea mult, sau și le-a însemnat anume, ca să le consulteze.

Din aceste notițe se vede cât de adînc și cu ce pasiune mare s'a dedicat studiului limbei române și peste tot filologiei. Din ele apare, că a studiat zeci de opere celebre.

7—9. Aci trebuie să număr »Ziarul« pe anii 1874—1875—1876, câte un volum puternic cuprinzând mai ales descrieri și impresii din călătoriile sale: Roma, Paris și alte părți. Aceste constituiesc grosul activității literare a lui Anderco, dar se cetesc cu greu pentru scrisoarea nervoasă și pițigăită, care arată o grabă extraordinară a autorului.

10. »Ziarul« din 1877, ultimul an al activității și vieții sale, care însă nu este complet și nici nu este legat.

(Va urma.)

E scrisă de un dascăl român, Petru Bilțiu Dancuș, din Jood, care însuși mărturisește, că n'a mai scris în gazete și se vede că nu are îndemânarea de a scrie. Cu toate acestea, ori cât de lungă e, voim ca scrisoarea aceasta să fie cunoscută în cercuri cât mai largi. Ea cuprinde adevăruri multe, și adevăruri crude mai ales pentru clerul nostru gr.-cat. și pentru școala aceea rătăcită, care în biserica noastră mai găsește adăpost și acum, deși și-a trăit traiul și și-a mâncat mălaiul, cum se zice. —

Binevoiască, cei ce mai țin la latinisme și la revisuirea cărților liturgice în stil latinist, a asculta cum vorbește un țeran din Jood (Maramureș) despre cărțile, cari nu se scriu în limba poporului:

„Hei domnule!... dăpoi dacă is slove românești literale, pentru-ce nu scrieți și cu ele, așa românește, ca să ne pricepem și noi, că: în scrisorile aceste cu litere, atâtea drăcii de cuvinte acață scriitorii, cât numai dracu le poate ști, că noi n'am umblat gimnazii, de ne pare bine că putem ceti o sfântă rugăciune, pe care o înțelegem și noi!.....

„Cărțile cu litere: voi vi-le scrieți, voi vi-le pricepeți și apoi: cetiți-vi-le voi, că: noi nu știm ce-i scris în ele!... „Că: acar-oi ceti o carte românească scrisă cu litere, acar-oi ceti în biblia jizilor, tot atâta m'oi pricepe de bine!.....

No... asta-i buba bubelor, că: tare puține scriitori vreau a scrie așa, ca să-i priceapă mulțimea oamenilor!..... că tot bieții plugari și azbucherii is mai mulți... ales pe la noi, abia știe popa și o seamă de domni, ce-i scris în cărțile aceste nouă!.....

Și dacă te iai bine pe seamă — îi lucru ciudat, că: de destule-ori, plugarul și meșterul cel cu învățatură puțină își cheltuiește sudoarea deși face copilașul domn — și apoi nu-i mai pricepe dulceața învățături, că *fiul se face că nu știe grăi cu tatăl!*..... ci: grăiește și scrie nu știu cu ce vorbe, de care n'o mai auzit nime p' aici!.....

Hei și cât de mângăiat s'ar simți bietul tată — care și-o tras dela gură, și-o cheltuit sute și mii de floreni purtându-și copilul pela școli — și ce bucurie iar face fiușul său cel drag, când i-ar da în mână o cârtică ori barem oarece gazetă scrisă de peana lui.... da scrisă așa, ca să o priceapă și *opincarul, sêracul!*... D'apoi frații domnului și neamurile (consângenii)?... Oare n'ar cumpăra și ar lăți în toate laturile scrisorile cele românești pe cari le-a scris dragul lor?!.....

Vedeți domnilor?!... Mi-să pare că nu prea vă place a scrie și în seama proștilor.... și din aceasta pricină nu se cumpără multe cărți și gazete între plugarii noștri!... Și pentru aceasta cu toții păgubim tare mult și cu multele.... ba și alta — cei mai mare! — că de aici se trage și pizma între proști și domni, că: „Domni când să întâlnească laolaltă, ori grăiesc în altă limbă, ori grăiesc cu niște cuvinte pe sus, numai ca să nu-i pricepem noi ăștia neînvețați!..... așa își zic bieții oameni năcăjiți!.....

— „Măi loane!... Na gazeta, că tare frumos scrie ear dl I. P. R.....

— No adă-o.... da de scrie românește, că: acela mi tare drag când scrie, că a lui scrisoare o pricepe *câte-odată* și așa 'mi de drag atunci, că l'aș săruta să-l ved; dăpoi câte-odată și el mai scrie niște cuvinte zbrăhuet, cât mă umple mânia când le cetesc și nu le pricep!... Cumu-i atunci: l'ași și bate, până-ce scrie cu deaceia!...

— Măi loane!... dacă prinde la minte, că doară acelea-s cuvinte dricoșe românești... aduse dela *Roma!*.....

— No dă-mi pace cu cuvintele voastre, să nu te aud că-s dela *Roma!* Auzi învățător!... Dăpoi șincăi care a scris *»Hronica«*, asta ce ne-a rămas dela moșu-meu, oare n'a scris-o în *Roma?*... Da pentru-ce a știut scrie acela așa, ca să-l priceapă ori-cine?... Ori doară voi sunteți altfel de Români mai cu ciudă decât ei?... Spune-mi!... da *Mayor* pentru-ce a scris așa de frumos, că mă învinge plânsul, când îi cetesc „*Historia*“ lui!..... Da cine-o scris cărțile bisericești, oare n'a fost Români ca ciucurarii (nădrăgarii) ăștia de astăzi?... Și pentru-ce, că scrisorile lor le poate pricepe împăratul, și plugarii nădrăgarii?!.....

Da numai îți dau pace, ca să nu te mării pe mine, că ți-ași mai spune vre-o câte-va de cele oarzănel!.....

— Ba acuma tot atâta!... Spune-mi fârtate loane!... Spune-mi toate-toate câte le ai pe inimă!

— Dacă mai toți domni câți i-am văzut eu până acum — ori le-am cetit scrisorile, de-a rândul fac ca și moimulețe, că: dacă vede unu c'a scris altu oare-ce scrisoare cu cuvânt pe sus, esta să scrie să scrie mai cu asupra, și apoi noi ești neînvețați n'avem nici un folos de scrisoarea lor. Așadar: astăzi nu-s scriitori pe sama noastră, ci numai pe sama celor cu minte multă: scrie

toată lumea, că doară toți vreau să rămânem noi tot întunecați!....

Și... dacă'i așa treaba?... apoi: fie-și cu litere cu tot, că noi vom rămânea cu potcavele, da tot domni vor cere dela noi, nu noi dela ei... numai D-zeu să ne ferească de ușile lor!....

Că eu numai nu crep de ciudă, când ved, că D-ta dle învățător, la câte vite betege (morboase) ai ajutat cu cartea cea (Veterinarul lui Cornea ș. a.) cum bida îi zic, și apoi eu încă știu ceti ca un om ori care, da ce folos?... că eu nu pricep de acolo fără nimica goală!... Așa... cum să mi ajut?... de ce mi-i bună cartea aceea?

Apoi: am văzut la feciorul meu o carte de legi (Indreptar practic în cauzele iuridice), care încă are a fi tare bună pe seama oamenilor, ca să se știe apăra de câte năpăstuiiri toate, dar bida în ea!... că eu nu pricep nimica din toată scrisoarea aceea!....

Și tot așa-s toate, mai toate cărțile tipărite cu litere, că *nici catechismul ăsta dela Gherla*, eu nu-l pricep pe celea mai multe locuri, și apoi: acela doară mi-i drag, că doară-i sfânta lege a lui D-zeu!... Da, rămas bun, că eu mă duc la bucoavnă!... iartă!.....»

DE PESTE SĂPTĂMÂNĂ

Pentru noua biserică din Cluj.

Earăși înregistrăm câte-va sume învăluite în cele mai curate sentimente de pietate. Una înseamnă o dulce și pioasă amintire a unui binefăcător față de care recunoștința nu se mai poate arăta decât în ceea cealaltă lume: Alta e dedicată pomenirii unui coleg, a treia înseamnă împlinirea încet încet a unei promisiuni generoase.....

La fondul pentru edificarea unei biserici nouă gr.-cat. în Cluj au mai contribuit:

Nr. 197. Dna Maria David din Cluj 14 cor.

Nr. 198. G. H. pentru amintirea unui scump repausat 10 cor.

Nr. 199. M. On. Elie Câmpian, v.-protopop în Gy.-Sz.-Miklós 5 cor.

Suma aceasta a venit cu scrisoarea următoare: »Trimit aceasta modestă sumă pentru noua biserică din Cluj în loc de cunună întru amintirea repausatului Ioan Petran, care mi-a fost conșcolar în seminarul teologic archidieceșan din Blaj, prețuindu-l mult și iubindu-l pentru însușirile-i nobile. Familia rămasă în urmă-i să primească sincera-mi condolență, ear pe foștii conșcolari și colegi absolvenți în 1883 îi rog să se roage pentru el.

— **Dr. Alesandru Bohățel**, fost notar al tribunalului din Cluj, a fost denumit sub jude reșec la judecătoria din Huedin.

— **Promoție »sub auspiciis regis«**: În numărul trecut al foii noastre am fost amintit, că Sâmbătă în 11 Martie st. n. la 11 oare a. m. la universitatea din Cluj va fi promovat candidatul de avocat Dr. Iuliu Pordea, de doctor și în științele politice. Promovarea harnicului tânăr Român se va săvârși cu mai mare pompă, ca de obicei. Impăratul și Regele apostolic Francisc Iesif I. la propunerea profesorilor dela universitate — unde Dr. Pordea a făcut toate examenele cu laudă — i-a trimis în semn de cinste pentru învățatura-i mare un inel de tot scump de briliant. Inelul acesta, semnul harniciei îl va preda în numele Majestății Sale un consilier intim, secretarul de stat Dr. M. Zsilinszky din Budapesta, care va sosi Vineri sara cu mare suită la Cluj. Cum am spus, dl Iuliu Pordea e fiul secretarului episcopesc din Gherla, Vasile Pordea. Gimnasiul l'a făcut în Gherla tot cu succes eminent din primele clase începând. Dreptul l'a făcut la universitatea din Cluj, Viena și Berlin. În disertația-i de doctor tratează despre „starea morală și juridică a femeii din timpurile cele mai vechi până în prezent“. De încheiere noul doctor propune unele reforme sociale moderne. Disertația aceasta interesantă să va ceti numai în estras publicului care numai cu invitate specială a rectorului universității poate intra Sâmbătă în sala festivă a universității. Cu plăcere observăm, că toți fruntașii Români din Cluj au primit invitate din partea rectorului pentru promoția de Sâmbătă. Se vestește, că vor lua parte și episcopii Dr. Vasile Hossu din Lugoj, contete Mailath din Alba-Iulia. Sâmbătă după promoție se dă un banchet mare în onoarea noului doctor în „Hotelul New-York“ la care vor participa pe lângă notabilitățile Clujului și colegii și cunoscuții sărbătoritului. Studenții Români vor participa în număr mare la promoție și la banchet. E zi de cinste și mândrie românească doar.....

— **On. Vasile Micușan**, paroch al Suceagului și Baciului, a fost denumit paroch în Frata-Câmpiei, în locul regretatului Ioan Câmpian. Gratulăm părintelui Micușan la aceasta denumire, dar ne pare reu, că părăsește districtul protopopesc al

Clujului, care l'a numărat între cei mai buni preoți ai sei.

Din Blaj ni-se scrie cu datul 9 Martie st. n. 1905: Dl I. Fek. Negruțiu, profesor la preparandie, își sârbează azi iubileul de 25 a profesurii sale. Se va da deseară un banchet în onoarea iubilantului. — Pensiunea preoților deficienți s'a statorit pe anul acesta în 400 cor. a v.-protopopilor în 600 cor. a protopopilor în 800 cor. Văduvele preotese capătă 100 cor. — Ideea misiunilor populare e îmbrățoșată și în Blaj „Unirea“ a scris un primarticol în favorul misiunilor.

— **În postul păresemilor** se vor mai ținea misiuni populare, după cum aflăm, în tractul protopopesc al Biei (lângă Blaj), apoi în vicariatul Hațegului și în câteva parochii din Bănat. Prea Sfinția Sa Episcopul Lugojului a făcut demersuri pe lângă duhovnicii seminariilor noastre, ca să le câștige conlucrarea la misiunile din diec. Lugojului.

— **Mare liferare de semințe pe seama statului.** Makfalvay Géza, secretar de stat în ministerul de agricultură, însoțit de dl Ioan Șerban, director de moșii a cercetat zilele acestea colonia centrală din Str. Rottenbiller Nr. 33 a dlui Mauthner Ödön, c. și reg. liferant de sămânțuri, și a făcut o mare comandă de sămânțe trifoiu și lucernă pe seama statului. Cu acest prilej cu mare mulțumire au vizitat toată colonia, unde acum primăvara lucră 140 persoane, ca să îndeplinească marea muncă de a trimite în toate părțile sămînța, ce se cere.

— **Reuniunea română** de cânt și musică din Lugoj va da un concert împreunat cu reprezentățiune teatrală, Sâmbătă în 11 Martie st. n. 1905 sub conducerea dlui dirigent Ioan Vidu cu concursul d-lui absolvent de conservator Zaharie Bârsan, în sala mare a pavilionului hotelului »Concordia«.

— **Tinerimea română** (țărani) din Feneșul-sășesc, invită la Producțiunea declamatorică-teatrală împreunată cu joc ce o va aranja în 12 Martie st. n. a. c. în școala gr.-cat. Inceputul sara la 7 oare. Prețul intrării: de persoană 40 fileri. Venitul e destinat fondului pentru ridicarea unui orologiu în turnul bisericești gr.-cat. În program vedem următoarele piese: 1. „Spusumi-a“ și „Colo'n fundul grădiniței“, cor mixt. 2. „Eu sunt ostaș“ poezie, declamată de Vasile Rus, școlar cl. V. 3. „Solomon ungueresc“ anecdotă, decl. de Petru Flueraș, școlar cl. IV. 4. „Țiganul și lupii“ dialog, predat de Ioan Câmpian, școlar cl. VI. și Demetriu Cioban, școlar cl. V. 5. „Trecui valea“ și „Foaie verde“ — cor mixt. 6. „Arvinte și Pepelea“, piesă teatrală de Alexandri. Persoanele: Pepelea: Teodor Tăuțan, june. Arvinte: Ioan Gal, june. Mandica: Maria Selagean, jună. 7. „Toarce lelea“, cor mixt. 8. „Pețitorul“, monolog, predat de Ioan Gal, june. 9. „Cărlanii“, piesă teatrală de Negruțiu. Persoanele: Lionescu: Teodor Tăuțan, june. Terinte: Ioan Gal, june. Miron: Ioan Topan, june. Domnica: Anica Tăuțan, jună. Vochița: Maria Selagean, jună.

— **Dl Dr. George E. Pățecanu** și-a deschis cancelaria advocațională în Jara (Alsó-Jára) com. Turda Arieș.

— **Din Fărcașa**, comitatul Sătmarului ni-se scrie, că în 17 Februarie s'a ținut acolo esamenul semestrului întâiu, sub conducerea noului protopop din districtul Ardasutului, Rev. George Șuta, care în decurs de 4 oare a asistat, întrebând, încurajând și coregând pe micuții școlari, 67 inși, ai școalei confesionale gr.-cat. Faptul acesta a făcut foarte bună impresiune în sat.

— **Hymen.** Nicolau Hendea și Iuliana Mureșan anunță serbarea cununiei lor, care se va ținea în 12 Martie n. a. c. la 2 ore d. a., în biserica gr.-cat. din Oșorhel.

— **Un pom nou.** Un grădinar englez altoind o mlădiță de păr într'un măr o câtigat un pom nou. Coaja e intru toate ca a mărului, ear forma fructului e ca peara; gustul e ca și al mărului și al pereii amestecate și e foarte plăcut.

— **Un învățăcel** se primește în tipografia »Carmen« a d-lui Petru P. Barițiu din Cluj (Str. Ferencz József-út 58).

CĂRȚI NOUE ȘI REVISTE

»Cântece pentru usul societăților corale«. Sub titlul acesta a apărut de curând o broșură voluminoasă din compozițiunile musicale alese ale dlui *Aurel Popovici*. Broșura conține 15 cântece mari aranjate pentru cor bărbătesc și mixt astfel, încât fiecare piesă va putea forma punctul de forță din programul seratelor ori concertelor mai ales populare. — Broșura aceasta — indispensabilă pentru reuniunile noastre de cant — se poate comanda dela autor în Ticvaniul-mare (Nagytkvány) u. p. Kákova (Krassó-Szörény m.) Prețul: 10 cor. + 10 fil. porto postal.

— **Pfc cor bărbătesc de I. Vidu**, Lugoj 1904. Să află de vânzare la »Tipografia și Librăria diecesană« în Caransebeș. Prețul 60 fil.

„VLĂDEASA“

instituit de credit și economii, societate pe acțiuni în B.-Huedin.

Active.

Contul Bilanț pro 1904.

Pasive.

	Cor.	fil.	Cor.	fil.		Cor.	fil.	Cor.	fil.
1 Cassa în număr			10072	66	1 Capital social			120000	—
2 Escompt de cambii	183671	—			2 Fond de rezervă	25879	11		
3 Cambii cu acoperire ipotecară	184458	—	368129	—	3 » special de rezervă	3799	06		
4 Imprumuturi pe obligațiuni intabulate	245400	—			4 » de penziuni	9041	55		
5 » » » cu cavenți	136008	—	381408	—	5 Fondul scopurilor filantropice	925	23	39644	95
6 Credite de Cont-curent			15385	43	6 Depuneri spre fructificare			596111	20
7 Casa institutului	16759	—			7 Dividende neridicate			567	16
8 Amortisare conf. decis. adun. gen. a VI-a	1000	—	15759	—	8 Taxe de înscriere			814	—
9 Realități de vânzare			2964	37	9 Interese tranzitoare			8500	39
10 Spese restituibile			540	51	10 Interese de capital social neridicate			578	67
11 Mobiliar	812	55	731	30	11 Diversi creditor			13806	80
12 10% amortisare	81	25	54	70	12 Profit curat			20635	80
13 Diversi debitori			5614	—					
14 Capital social neversat									
			800658	97				800658	97

Erogate.

Contul Profit și Perdere pro 1904.

Întrate.

	Cor.	fil.	Cor.	fil.		Cor.	fil.	Cor.	fil.
I. Salare și bani de cuartir			7734	60	I. Profit curat de interese			33923	80
II. Spese:					II. Chirie			392	83
de birou, imprimate, registre, porto, diverse			3769	54	III. Proviziuni diverse			3277	67
III. Dare			4103	11					
IV. Amortizațiuni:									
din prețul casei institutului	1000	—							
pretenziuni dubioase	270	—							
10% din mobiliar	81	25	1351	25					
V. Profit curat			20635	80					
			37594	30				37594	30

B.-Huedin — B.-Hunyad, 31 Decembrie 1904.

Iuliu Poruțiu m. p.,
director executiv.Constantin Căciulă m. p.,
comptabil.Mihaiu Mărincaș m. p.,
cassar.

Membrii în direcțiune:

Ioan Pop m. p.,
președinte.

Iuliu Poruțiu m. p.

Stefan Pop m. p.

Luca Lung m. p.

Ioan Gall m. p.

Conturile de mai sus ezaminându-le le-am aflat în conformitate cu registrele de comptabilitate și ezacte.

Membrii comitetului de revisiune:

B. S. Podoabă m. p.,
președinte.

Dr. Simion Tămaș m. p.

Simion Mărincaș m. p.

Florian Petran m. p.

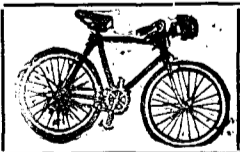
Neajunse în preț și calitate

sunt mașinile mele de cusut cele mai noue, sistem Singer și bicicletele mele.

Mașini de cusut Singer, cu brațe înalte și casten 40 cor., cu «Ringschiff» 78 cor., cu Robbin central 90 cor. 5 ani garanție reală.

Biciclete, modele de 1905. Noue, complete, cu lampă, clopoțel și garanță de siguranță 120 c., foi pe roată 4 și 5 c., man-tale noue proaspete 6, 7, 8, 9 cor., pompe 80 fil., pompe de picior 3 cor., lampe cu oleiu 1-90 și 2-20 cor., lampe cu ațetilen cor. 3-20, 3-70, 4-50, 1 cutie; de carbid 50 fil., lanțuri 2-80—3-20 cor., pedale 3-60—4 cor., material de a nikelisa 1-70 cor., lac email 80 fil., șeauă 3-50 și 4 cor. Emailisarea unei biciclete complete, a nikelisa cele de lipsă și a o face ca nouă costă 24 cor. Aparat pentru curs liber și piedecă, model din 1905 și «Einspann» 28 cor. 75 bucăți diferite biciclete, folosite, fără cusur, de marce cele mai fine, 55, 70, 75, 80 cor. complet. Prețuri pentru mașini și biciclete, se trimit gratis, dacă se face provocare la «Răvașul». Expediția se face cu rambursă (per Nachnahme). M. Rundbakin, Wien, XI-Liechtensteinstrasse 23. Intemeiată 1875.

Prețurile ilustrat bogat, despre toate cele trebuincioase la biciclete și motoare se trimit franco, dacă se anticipă 60 fil. (în marce postale). În cas de comande aceste spese se restituie. (75) 1—10

Cine suferă de Epilepsie și stări nervoase, se ceară (nevoie) sgarciuri broșura despre Epilepsie, care se trimit gratis și franco dela «Privil. Schwanen Apotheke» Frankfurt a. Main. 45 36—.

In binevoitoarea atenție!

Cine voește să bea o cafea bună e rugat a cere *Preț-curentul* românesc dela subsemnata firmă română din Fiume, în care se află tot soiul de marfă pentru întreținerea casei cu prețuri foarte moderate, cari se espedează în pachete postale de 5 klgr. liber de vamă și porto-postal.

Ofer calitățile cele mai bune de cafea cu următoarele prețuri:

Cafele.

Nr.	La comandă e bine să se amintească și numărul cafelei	1 Kg. 5 Kg. C. f. C. f.
1.	Santos — naturală și aleasă	2 50 12 50
2.	Menado-Liberia — cu boabe galbuie foarte mari	2 90 14 50
3.	Rio-mărgelile — are un gust foarte bun	1 90 14 50
4.	Portorico — foarte căutată, mărime mijlocie	2 90 14 50
5.	Portorico-Piraldi — cel mai fin soi de Portorico	3 60 18 —
6.	Cuba fină	3 — 15 —
7.	» mai fină	3 20 16 —
8.	» cea mai fină	3 50 17 50
9.	» mărgelile, calitate foarte bună	3 20 16 —
10.	» specialitate, de fineță rară, boabe mari foarte frumoase	3 70 18 50
11.	Jamaica — cunoscută pretutindene de cafea bună	3 10 15 50
12.	Java Vienenje — foarte frumoasă cu boabe egale	3 30 16 50
13.	Java Aurie — soi ca menado, ușoară	3 40 17 —
14.	Neylgherry — cafea grea, foarte recomandabilă	3 40 17 —
15.	Ceylon fină	3 50 17 50
16.	» Plantațiune — cel mai fin soi de Ceylon	3 80 19 —
17.	» Mărgelile Plantaț. cel mai fin soi de Ceylon	4 20 21 —

18. Mocca arabă — tare zdrobită, dar foarte fină 3 60 18 —
 19. Rio mărgelile — Cuba Nr. 6 14 75
 20. Portorico Nr. 4 — Cuba amestec 15 25
 mărgelile
 21. Java Aurie — Jamaica 16 25
 22. Mocca — Cuba Specialitate de cafea. 18 15

Promit serviciu prompt și cu acurateță, rugând P. T. public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Cu profundă stimă
Import de cafea și tea
Romul Pascu
Fiume.

3—6

Mare magazin de sicrie.

Nr. Telefonului 448. **Întreprindere** Nr. Telefonului 448.
de transportul cadavrelor și de înmormântare

MUNTYĂN PÉTER

cel mai ieftin institut de înmormântare în Cluj,
Strada Unió-utcza nr. 13 și Monostori-út 87.

Recomand în atențiunea P. T. publicului din loc și jur institutul meu de înmormântare bogat provăzut cu sicrie colorate, decorate, de stejar ori aramă, precum și cu toate cele de lipsă la înmormântare, torțe, făclii, cruci, cununi, petele, vestimente de doliu, pe lângă cele mai echitabile prețuri. — Primesc transportare de cadavre în loc și în provincie, ca și în străinătate. Aranjez înmormântări simple ori foarte pompoase și garantez serviciul cel mai prompt.

Inmormântări de copii dela 6 coroane în sus.
» oameni mari dela 16 coroane.

Atelier de măsur și strugar.

Cerând sprijinul P. T. public însuși jalnic, semnez cu distinsă stimă

(58) 5—10

Petru Muntean.